

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

หลักการและเหตุผล

นโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยกำหนดนโยบายให้ทุกหน่วยงานในสังกัดได้มีการดำเนินงาน “หน่วยงานคุณธรรม” ภายใต้ระบบธรรมาภิบาลซึ่งสอดคล้องกับ ๑) นโยบายการพัฒนาประเทศ ที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนให้ มี วินัย เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นำความรู้ มุ่งสู่สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็น เป็นสุข โดยเน้นให้มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดั่งงามให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างจิตสำนึกที่ดีให้บุคลากรภายในองค์กร โดยให้มีกระบวนการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรมและจิตบริการที่มีความเอื้ออาทรต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น มีความรัก รู้จักให้อภัยต่อกันในการทำงานร่วมกันอย่างซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและช่วยเหลือผู้อื่นได้ ๒) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนให้ มี วินัย เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ กรมอนามัย จึงนำนโยบายดังกล่าวมาดำเนินงานโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของกรมอนามัย มาเป็นหลักคุณธรรมร่วมในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานสังกัดกรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่หน่วยงานในสังกัดต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นหน่วยงานคุณธรรม

สำนักส่งเสริมสุขภาพ เป็นองค์กรหลักด้านการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี มีการดูแลสุขภาพสุขภาพทั้งของตนเองและเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น ซึ่งการเป็นต้นแบบที่ดีนั้น บุคลากรของหน่วยงานต้องมีจริยธรรมของตนเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวข้างต้น จึงตระหนักถึงความสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคลากรในหน่วยงานและเป็นการสานเจตนารมณ์ตามนโยบายที่ต้องการให้เป็นหน่วยงานคุณธรรม จึงนำวัฒนธรรมองค์กรของกรมอนามัย “HEALTH” โดยเลือก E : Ethics จริยธรรม หมายถึง การมีจรรยาบรรณ ซื่อสัตย์ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติและไม่แสวงหาประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เป็นหลักยึดถือปฏิบัติร่วมกัน จึงได้จัดทำโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการนำวัฒนธรรมองค์กรของกรมอนามัย เสริมพลังนำสู่ความสำเร็จการเป็น “หน่วยงานคุณธรรม” สำนักส่งเสริมสุขภาพ
๒. เพื่อให้บุคลากร สำนักส่งเสริมสุขภาพ ได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ปลูกจิตสำนึก สร้างค่านิยมที่ดี น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
๓. เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการให้บุคลากรได้แสดงออกถึงความร่วมมือ ร่วมใจ การมีจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ไม่เลือกปฏิบัติ นำไปสู่การการพัฒนาตนเอง พัฒนาจิตใจอย่างต่อเนื่อง ส่งผลสะท้อนต่อภาพลักษณ์องค์กรที่ดี

กลุ่มเป้าหมาย

๑. บุคลากรภายในสำนักส่งเสริมสุขภาพจากทุกกลุ่ม/โครงการ
๒. คณะทำงานคุณธรรม จริยธรรมและองค์กรโปร่งใส สำนักส่งเสริมสุขภาพ
๓. ผู้เข้าร่วมกิจกรรม/แขกผู้มีเกียรติที่มีจิตอาสา

วิธีดำเนินการ

๑. ประชุมปรึกษาหารือคณะทำงาน จัดทำและขออนุมัติโครงการ
๒. ประชาสัมพันธ์โครงการฯ และประสานกลุ่มให้บุคลากรทุกคนได้รับทราบวัตถุประสงค์โครงการ และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม
๓. อบรมเสริมสร้างการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี สำนักส่งเสริมสุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙
๔. ศึกษาดูงานพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือ ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินชีวิต
๕. จัดกิจกรรมจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
๖. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนมกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๙

สถานที่

๑. หน่วยงานราชการในเขตปริมณฑล
๒. พื้นที่กิจกรรมจิตอาสาและศึกษาดูงานในเขตกรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล หรือต่างจังหวัด ตามความเหมาะสม

ผลการดำเนินงาน

๑. แต่งตั้งคณะทำงานคุณธรรม จริยธรรม และองค์กรโปร่งใส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามคำสั่งสำนักส่งเสริมสุขภาพ ที่ ๑/๒๕๕๙ ณ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๙ ต่อมายกเลิกคำสั่งนี้ และได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานชุดใหม่ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่บางคนลาออกจากราชการ ตามคำสั่งสำนักส่งเสริมสุขภาพ ที่ ๑๖/๒๕๕๙ ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙

โดยมีการประชุมคณะทำงานฯ จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกลุ่มอนามัยวัยทำงาน ชั้น ๕

สรุปประเด็นสำคัญ - ชี้แจงการดำเนินงานคุ้มครองการปฏิบัติราชการ ตัวชี้วัดที่ ๘ ระดับคุณธรรม จริยธรรมและองค์กรโปร่งใส ของหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย ประกอบด้วย - ชี้แจงนโยบาย - ประกาศนโยบายหน่วยงานคุณธรรม - คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน - แผนปฏิบัติการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมฯ และการจัดทำโครงการ เป็นต้น

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมกลุ่มอนามัยวัยทำงาน ชั้น ๕

สรุปประเด็นสำคัญ - การจัดทำเอกสารนำเสนอผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ และแผนการดำเนินงานต่อไป ในการประชุมโครงการสัมมนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการป้องกันการทุจริตสัญญาจร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมมารวยการ์เด็นท์ กรุงเทพฯ

๒. ประกาศนโยบายหน่วยงานคุณธรรม เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

๓. จัดทำและดำเนินการตามแผน/ผล ปฏิบัติการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมฯ ตามแบบรายงาน น.ค-๑ และน.ค-๒

๔. ดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรม ตามแผนฯ ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ : อบรมเสริมสร้างการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี : การอภิปรายธรรม หัวข้อ “ทำงานคือ ทาน บารมี” เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมกำธร สุวรรณกิจ ชั้น ๑ กรมอนามัย โดยมีสการพระอาจารย์วรวัฒน์ วรฑฒโนและพระอาจารย์ สมพงษ์ รัตนวงษ์ ทีมงานพระมหาสมปอง

ศาลปู่โต วัดสร้อยทอง เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร เป็นวิทยากรอภิปรายธรรม โดยมีนายแพทย์กิตติ ลาภสมบัติศิริ รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ เป็นประธาน ผู้เข้าร่วมฟังการอภิปราย ประกอบด้วย บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ, คณะทำงานคุณธรรม จริยธรรม และผู้ที่สนใจ จำนวน ๕๐ คน วัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากร สำนักส่งเสริมสุขภาพ ได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ปลูกจิตสำนึกและสร้างค่านิยมที่ดี มาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการอภิปรายธรรม หัวข้อ “ทำงานคือ ทาน บารมี” หรือธรรมะกับการทำงานจากพระอาจารย์ คือ ทำอย่างไร จึงจะทำงานอย่างมีความสุข หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือจะสร้างบรรยากาศในการทำงานให้คนทำงานมีความสุข ชีวิตรื่นรมย์ งานที่ทำออกมามีประสิทธิภาพได้อย่างไร การนำธรรมะมาประยุกต์ใช้สร้างบรรยากาศในการทำงานที่พึงประสงค์ของภายในองค์กรก็เพื่อให้แต่ละคนรู้จักตามบทบาทของตนได้อย่างถูกต้อง หลักธรรมะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลในการทำงานร่วมกัน ได้แก่ อิทธิบาท ๔ และสังคหวัตถุ ๔ หากทุกคนในองค์กรมีหลักธรรมะดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้พร้อมกับการทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์ ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและช่วยเหลือ ร่วมแรงร่วมใจซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ก็จะส่งผลสะท้อนให้องค์กรนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลลัพธ์ที่ได้

๑. เป็นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการป้องกันการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามโครงการเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การมีชีวิตที่ดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

๒. บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ ตระหนักถึงความสำคัญคุณธรรม เรื่อง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การปฏิบัติงาน ซึ่งมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ๑) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามกำหนด ๒) ตรงต่อเวลา รักษา หน้าที่มีกฎระเบียบ ๓) รักษาผลประโยชน์ ดูแลรักษาทรัพยากรของหน่วยงาน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. เป็นนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขและกรมอนามัย
๒. ความเข้มแข็งจากทีมคณะทำงาน
๓. มีการวางแผน เตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม
๔. การมีเครือข่ายที่ดี

ปัญหาและอุปสรรค

๑. บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ ติดภารกิจไม่สามารถเข้ารับฟังการอภิปรายได้ตามระยะเวลาที่กำหนด
๒. ข้อจำกัดของระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ตลอดจนวัสดุ/อุปกรณ์ และสื่อการประชุม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการติดตาม สรุปบทเรียนผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา/อุปสรรค ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปเป็นข้อเสนอในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการทำงานให้มีผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ ๒ : จิตอาสาทำบุญเลี้ยงอาหารกลางวันเด็ก

เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๙ ณ สถานสงเคราะห์บ้านภูมิเวท สถานแรกรับเด็กชาย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

กิจกรรมที่ ๓ : การศึกษาดูงานพื้นที่ชุมชนในต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงและประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก การศึกษาดูงานที่มีผลงานดีเด่น ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุบ้านจำรุง ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง

ระหว่างวันที่ ๒๗ – ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุบ้านจำรุงต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง และโรงแรมสินสยามรีสอร์ท ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยบุคลากร สำนักส่งเสริมสุขภาพ จำนวน ๕๐ คน โดยมีผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ เป็นประธานการประชุม ซึ่งสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงานในครั้งนี้ได้อะไรบ้าง ขึ้นอยู่กับมุมมองที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

● วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ คณะศึกษาดูงานเดินทางถึงศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุ บ้านจำรุง ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ฟังบรรยายสรุป”แนวคิดการดำเนินงาน กว่าจะเป็น...ชุมชนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุ ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง” โดยนายชาติรี ก่อเกื้อ ผู้ใหญ่บ้านและปราชญ์ผู้นำท้องถิ่น จากนั้นได้ศึกษาดูงานตามฐานต่างๆ ดังนี้

ฐานที่ ๑ : กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน

ฐานที่ ๒ : ชุมชนบ้านพึ่งตนเอง

ฐานที่ ๓ : วัด/โครงการชยะแลกบุญ

ฐานที่ ๔ : สวนผสมผสานบ้านยายของผู้สูงอายุ

จากสภาพทั่วไป ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุ บ้านจำรุง ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีการบริหารงานในรูปแบบของคณะกรรมการบริหารศูนย์ชุมชน เน้นการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง ชุมชนจะมีค่านิยมที่มีความผูกพัน เกรงใจ และการเสียสละเพื่อหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งสังเกตได้จากการร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้าน ถนนหนทาง แหล่งน้ำสาธารณะ วัด ที่สาธารณประโยชน์ หรือในวันสำคัญเทศกาลต่างๆ ซึ่งจะมาช่วยกันอย่างพร้อมเพรียงกัน สิ่งเหล่านี้เป็นความสำคัญของชาวบ้านในชุมชน ถึงการมีความสามัคคี รับผิดชอบ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์แบบนี้มีผลต่อการดำรงชีวิตของชุมชนในหมู่บ้าน นอกจากนี้ ชุมชนยังได้เห็นคุณค่าของเศษของที่เหลือใช้ มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มธนาคารชยะ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ทำให้เด็ก เยาวชนได้รับรู้ถึงคุณค่าสิ่งของเหลือใช้ ที่สำคัญมีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีชีวิตคนในชุมชน เน้นการมีคุณภาพชีวิตเป็นหลัก มีทุนการทำงานเป็นระบบทีม ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การจัดการสวัสดิการชุมชน และการมีกลุ่มกิจกรรมที่หลากหลายทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันตลอดทั้งปี จึงมีทุนทางสังคมที่เป็นมรดกตกทอด ประเพณีและวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษถึงปัจจุบัน จึงเป็นแหล่งรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน จึงเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับผู้ที่มาศึกษาดูงานและประชาชนทั่วไปนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีได้

● วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙ นำเสนอการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาดน พัฒนางาน โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ (สี่ส้ม)

นำเสนอโดย นายสุรียัน ท้วมมะลิ จากกลุ่มอนามัยวัยทำงาน สำนักส่งเสริมสุขภาพ

ฐานที่ ๑ : กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน “แนวคิดการดำเนินงาน กว่าจะเป็น...ชุมชนศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุ ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง” บรรยายโดย นายชาติรี ก่อเกื้อ ผู้ใหญ่บ้านและปราชญ์ผู้นำท้องถิ่น

ในอดีตที่ผ่านมา เกิดปัญหาในชุมชน ทั้งปัญหาพื้นที่ ปัญหาเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอในครัวเรือน จึงทำให้ชุมชนต้องหันมาร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาเพื่อชุมชนโดยการใช้ความรู้ที่มีในท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านและการเข้ามาช่วยเหลือของภาครัฐ เน้นคุณภาพชีวิตเป็นหลัก ส่งเสริมการสร้างภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่จริง ส่งเสริมอาชีพเกษตรแบบผสมผสาน และสนับสนุนให้มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม รับผิดชอบ มีความรัก สามัคคี ดูแลซึ่งกันและกันในชุมชน มีการจัดสวัสดิการภายในชุมชนจนเกิดกองทุนพัฒนาหมู่บ้านจนถึงปัจจุบัน

ความรู้ที่ได้รับ

1. สามารถนำความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือนำความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งเป็น Tacit Knowledge มาสกัดให้เป็น Explicit Knowledge ขยายแนวความคิดหรือความรู้ที่มีให้แพร่หลาย
2. ค้นหางานเดิมที่สามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการทำงานได้และรู้หน้าที่ของแต่ละคนเป็นอย่างดี

ความประทับใจ การมีจิตสำนึกรักชุมชนและบ้านเกิด สร้างภูมิคุ้มกันในชุมชนให้แข็งแรงและยั่งยืน

การนำไปใช้ประโยชน์ การมีจิตสำนึกที่ดีในการทำงานเป็นทีม สร้างการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบงานภายในองค์กร ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ฐานที่ ๒ : ชุมชนบ้านพึ่งตนเอง “ภูมิปัญญาของชาวบ้าน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

บรรยายโดย นายศักดา ทรัพย์สุข ประชาญ์ชุมชน

ความรู้ที่ได้รับ

ประโยชน์ของภูมิปัญญาของชาวบ้าน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พี่ชมนไพรในท้องถิ่นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งหลายชนิดเป็นพืชที่คนทั่วไปมองข้าม หากมีผู้มีความรู้ในชุมชน เช่น ประชาญ์ชาวบ้านนำภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่ มาเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์จะทำให้เพิ่มมูลค่าสมุนไพรในชุมชนไว้

ความประทับใจ

สภาพความเป็นอยู่ เป็นสังคมแบบพึ่งพ้อาศัยซึ่งกันและกัน เปรียบเสมือนสังคมขนาดใหญ่ที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และให้ความเคารพผู้อาวุโส

การนำไปใช้ประโยชน์

1. เป็นกระบวนการที่ทำให้ความรู้คงอยู่ ไม่สูญหายไปไหน
2. การดำเนินงาน หากปฏิบัติตามนโยบายผู้บริหารระดับสูง จะทำให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและราบรื่น เช่น การดำเนินงานตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนเห็นด้วย และผู้บริหารเห็นชอบ จึงเป็นงานที่สำเร็จไปได้โดยเร็ว
3. การปฏิบัติงานต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ลดทิฐิมานะจะทำให้งานนั้นสำเร็จได้ และเกิดภาคีเครือข่าย

ฐานที่ ๓ : วัด/ชยะแลกกบุญ “โครงการชยะแลกกบุญ” บรรยายโดย นายศุภชัย ศรีบำเพ็ญ ประชาญ์ชุมชน

ที่มาของโครงการก็คือ ลูกสาวของคุณศุภชัย หรือลุงไก่ สอบเข้ามหาวิทยาลัยบูรพาได้ ต้องใช้จ่ายเงินประมาณ ๓ - ๔ พันบาท ลุงไก่เลยนำของเก่าๆที่ไม่ใช้แล้วมาขาย จากนั้นตั้งใจว่า ถ้ามีโอกาสจะทำโครงการชยะแลกกบุญก็เริ่มศึกษา การคัดแยกชยะ โดยเริ่มทำตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ จากนั้นมีผู้ที่มีจิตอาสาช่วยกันทำด้วยความเต็มใจ โดยการเก็บชยะข้างทางก่อน ต่อมาชาวบ้านเริ่มบริจาคโดยคัดแยกชยะมาให้เรียบร้อยแล้ว นำมาไว้ที่วัด จากนั้นก็นำชยะไปขายเกิดรายได้จากการขายชยะ

ความรู้ที่ได้รับ

1. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการนำชยะมารีไซเคิลให้เกิดประโยชน์
2. การบริหารรายได้จากการคัดแยกชยะเป็นแนวคิดที่ดีต่อชุมชน

ความประทับใจ

การเห็นคุณค่าของชยะนำมารีไซเคิล เกิดโครงการชยะแลกกบุญ สามารถจัดตั้งเป็นกองทุนการศึกษาให้เด็กในชุมชน ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กลับมาพัฒนาชุมชนตนเองได้

การนำไปใช้ประโยชน์

๑. การบริหารงานทางการเงินต้องบริหารด้วยความโปร่งใส
๒. หน่วยงานราชการ หรือองค์กรใดๆก็ตามจะปฏิบัติงานอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ได้ จึงต้องมีการคืนกำไรสู่สังคม
๓. การทำให้บริเวณบ้านหรือชุมชน สะอาด หน้าบ้านหน้ามอง
๔. เกิดความรัก ความสามัคคีต่อกัน
๕. ลดภาวะลัดโลกร้อน
๖. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมไทย

ฐานที่ ๔ : สอนผสมผสานบ้านยายของผู้สูงอายุ

ยายของเล่าว่า เริ่มแรกกู้เงินเพื่อลงทุนในการทำไร่โดยใช้ปุ๋ยเคมี ต่อมาทำสวนแบบผสมผสานเกษตรอินทรีย์ ศึกษาน้ำหมักชีวภาพ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ผลไม้ พืชสวนสมุนไพร โดยยึดหลักแนวทางพุทธ (พุทธธาตุ) ในปีพ.ศ. ๒๕๕๕ เริ่มทำสวนผสมผสานเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจัง โดยขยายไปเรื่อยๆ ปัจจุบันยายอยู่บ้านเพียงลำพังคนเดียว จึงทำสวนเองบ้างและจ้างคนอื่นเก็บผัก ผลไม้บ้าง ยายของมีเคล็ดลับในการมีความสุข โดยมีสูตรง่ายๆ ว่า

ถ้ามีความอยากมาก	ความสุขจะน้อย
ถ้ามีความอยากน้อย	ความสุขจะมาก
ถ้าหมดความอยาก	สุขล้นๆ

ความรู้ที่ได้รับ

เป็นการจัดการแบบผสมผสานทางด้านเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีซึ่งเป็นพิษต่อร่างกาย

ความประทับใจ

การมองโลกในแง่ดี ทางบวกของยายของ ถึงแม้จะมีอุปสรรคไม่ว่าเรื่องสุขภาพหรือการอยู่ลำพังเพียงตัวคนเดียวก็ตาม

การนำไปใช้ประโยชน์

คนเราหากไม่เกิดปัญหา จะไม่เข้าหาธรรมะ และมองข้ามความสงบ เมื่อมีปัญหา ปัญญาจะเกิด

กลุ่มที่ ๒ (สีม่วง)

นำเสนอโดย นายฉัตรชัย หมึกหอม จากกลุ่มอนามัยวัยทำงาน สำนักส่งเสริมสุขภาพ

ฐานที่ ๑ : กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน

ชุมชนบ้านจำรุง นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้ในชุมชน โดยเน้นประเด็นแนวคิด ๔ ขั้น คือ

ขั้นที่ ๑ ตนเองรอด

โดยมีแนวคิดดังนี้ มีกิน → แลกเปลี่ยน → เหลือก็จำหน่าย → ได้เงินมากก็เก็บ

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วม

เพราะทุกอย่างไม่สามารถทำสำเร็จด้วยตนเองได้ ดังนั้นในชุมชนจึงมีการรวมกลุ่มกัน มีการระดมทุนกันทำกิจกรรมต่างๆ เช่น

๑. การผลิตข้าวซ้อมมือบรรจุถุงจำหน่ายในร้านค้าชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี
๒. มีการก่อตั้งกลุ่มจัดการขยะ เพื่อให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของเศษของเหลือใช้ ปุ๋ยคอกให้คนชุมชน และเด็กมีค่านิยมและทัศนคติในการรักษสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเงินที่ได้จากการขายขยะนำมาเป็นทุนการศึกษา

๓. มีการจัดบริการที่พักชุมชนโฮมสเตย์ ให้กับนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจในวิถีชีวิตที่เน้นการพึ่งตนเอง ได้มาสัมผัสและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นต้น

ขั้นที่ ๓ รูปแบบการทำงาน

ชุมชนเน้นให้มีการเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อชีวิตที่ดียืนยาว ส่งเสริมการมีความรักในพื้นที่ของตน เพราะเชื่อว่าหากคนเรามีความรักในพื้นที่ของตน ก็ย่อมอยากพัฒนาให้ดีขึ้น

ขั้นที่ ๔ สร้างภูมิคุ้มกัน

เน้นให้แต่ละคนรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เช่น พ่อแม่มีหน้าที่ดูแลเลี้ยงดูบุตรให้เติบโต ส่งเสียให้เล่าเรียนจนเต็มความสามารถ ในส่วนของชุมชนเข้มแข็งได้ก็ต้องดูแลกัน เพราะคนในชุมชนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

ความรู้ที่ได้รับ ชุมชนบ้านจำรุง นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ในชุมชน โดยพัฒนาความคิดให้กับแกนนำและคนในชุมชนให้มีความคิดแบบพึ่งตนเอง ยึดหลักความพอเพียง ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือแบ่งปันกัน

ความประทับใจ การมีจิตสำนึก จิตอาสาที่ดี ร่วมมือ ร่วมใจ รักและสามัคคีต่อกัน

การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยยึดแนวคิดหลัก ๔ ขั้นตอน ได้แก่ตนเองรอด การมีส่วนร่วม รูปแบบการทำงาน และการสร้างภูมิคุ้มกัน มาปฏิบัติต่อตน และหน่วยงาน

ฐานที่ ๒ : สถาบันการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

ความรู้ที่ได้รับ

๑. ได้ความรู้ศาสตร์พระราชฯ : ที่เน้นเรื่องการแบ่งพื้นที่ทำการเกษตร การปรับปรุงดิน การแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรอินทรีย์ เน้นปลูกผักกินเอง ประหยัดรายจ่าย
๒. เพิ่มมูลค่าผลิต : การแปรรูปผลผลิต เช่น ข้าวข้าวไรเบอร์รี่ กล้วยดิบรักษาโรคกระเพาะ น้ำอัญชวมัง
๓. คิดค้นสมุนไพร : ข้าวไรเบอร์รี่ มาต่อยอดเป็นข้าวข้าวไรเบอร์รี่ จมูกข้าวไรเบอร์รี่ น้ำมั่งคุด น้ำผึ้ง ลำไยสมุนไพร
๔. ใส่ใจสิ่งแวดล้อม : เน้นเกษตรอินทรีย์

ความประทับใจ

วิทยากรสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี เข้าใจง่าย เมื่อฟังแล้วสามารถนำไปปรับใช้ได้

การนำความรู้ไปปรับใช้

การปลูกผักรับประทานเอง ปราศจากสารพิษ รวมทั้งการจัดพื้นที่ที่มีจำกัดในการปลูกผัก การผลสมุนไพรรับประทานเอง

ฐานที่ ๓ : ขยะแลกบุญเพื่อการศึกษา

ความรู้ที่ได้รับ การคัดแยกขยะเป็นแต่ละประเภท และการนำขยะเหลือใช้ทำให้เกิดคุณค่า ก่อให้เกิดรายได้ และนำรายได้ที่ได้มาสร้างประโยชน์ โดยเป็นทุนการศึกษาของเด็กที่ขาดโอกาส

ความประทับใจ ชุมชนที่มีความเสียสละ มีจิตอาสา ทำโดยไม่หวังผลตอบแทน

การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

นำความรู้ที่ได้รับไปคัดแยกขยะที่บ้าน/ที่ทำงาน เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

ฐานที่ ๔ : วิถีเกษตรอินทรีย์ และวิถีธรรมชาติ โดยยายยอง กว้างขวาง

ความรู้ที่ได้รับ

๑. ได้ทราบประสบการณ์การทำเกษตรกรรมในเกษตรเคมีแบบก้าวกระโดด และการทำเกษตร อินทรีย์
๒. การทำเกษตรเคมี มีแต่ผลเสียต่อดิน ต้นไม้ สัตว์ จะได้รับผลกระทบที่เป็นผลเสียมากที่สุด คือ คนที่ทำเกษตร สารเคมีที่ทำการเกษตรเข้าสะสมกับร่างกาย ก่อให้เกิดโรคต่างๆ ตามมา โรคที่ร้ายที่สุด คือ โรคมะเร็ง
๓. การทำเกษตรอินทรีย์ มีแต่ผลดีทั้งคน ดิน ต้นไม้ สัตว์ ต่างก็ได้รับประโยชน์ และการเจริญเติบโตได้ดี สิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษ ธรรมชาติก็กลับคืนมา

ความประทับใจ

๑. วิทยากรมีความเข้มแข็ง มุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ รวมทั้งความตั้งใจในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิต การทำงาน ทั้งที่มีอายุมาก
๒. ถ่ายทอดประสบการณ์อย่างดี
๓. วิทยากรมีหลักธรรมะในการดำเนินชีวิต

การนำไปใช้ประโยชน์

๑. การทำเกษตรอินทรีย์ ทำให้ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม
๒. ได้แนวคิดเกี่ยวกับการนำธรรมะมาปรับใช้ในการทำงาน และการดำเนินชีวิต

ข้อคิดเห็น/เสนอแนะ

โดย ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ

จากการศึกษาดูงาน เป็นสิ่งที่ดี แต่ที่สำคัญคือเมื่อศึกษาดูงานแล้วต้องนำสิ่งที่ได้มาปรับใช้กับเราได้อย่างไรบ้าง ซึ่งจากการนำเสนอทั้ง ๒ กลุ่ม มีแนวคิดที่คล้ายกัน อาจมีที่แตกต่างกันบ้างในบางประเด็น สิ่งที่เห็นเด่นชัดสามารถนำมาปรับภายในหน่วยงานได้มี ดังนี้

๑. การปลูกจิตสำนึก และการสร้างการมีส่วนร่วม ทุกคนมีศักยภาพและมีคุณค่าในตัวเองขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละคนว่าเราจะทำอะไร การสร้างงานให้ตัวเองอยู่ที่เราจะเลือกปฏิบัติ งานที่ออกมาถึงจะมีคุณค่า ดังนั้นงานที่ได้รับมอบหมาย จึงควรทำให้เต็มที่ การมีส่วนร่วมสำคัญมาก เช่นการมาศึกษาดูงาน ครั้งนี้ทุกคนต้องช่วยกันระดมสมอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทุกคนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน แต่สุดท้ายก็นำความคิดมาสังกัด สรุปรวมเป็นความคิดที่ตรงกันและสำคัญเป็นหนึ่งเดียวกัน

๒. ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือการจัดการความรู้ จาก Tacit knowledge → Explicit knowledge เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน ซึ่งเขามีการปรับปรุงโดยตลอด ตามพื้นที่และบริบทในแต่ละยุคสมัย หน่วยงานควรจะนำเอาสิ่งเหล่านี้มาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ ซึ่งใน blueprint for change ก็มีในส่วนของ Km ที่เราจะต้องดำเนินการด้วย

๓. การมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ และการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างกัน ควรมีการปลูกฝังการมีจิตสำนึกของการมีคุณธรรม และควรทำให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

๔. โครงการขยะแลกบุญ ควรนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้มาปรับต่อยอดใช้กับหน่วยงานได้

๕. การมี Positive thinking คิดบวกในแง่ดี อย่างเช่น จากฐานการเรียนรู้บ้านยายยอง ซึ่งเป็นเกษตรกรชาวสวน ทั้งที่เจ็บป่วย อยู่ตัวคนเดียว ถึงแม้จะมีอุปสรรค แต่ก็ยังดำเนินชีวิตอยู่ได้ เพราะยายยองมองโลกในเชิงบวก ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ใช้หลักธรรมเป็นคติในการดำเนินชีวิตประจำวันและวิถีหลักการทำงานแบบผสมผสานอย่างพอเพียงด้วย

๖. ความโปร่งใส หากนำธรรมะศีล ๕ มาใช้กับหลักการทำงาน ก็จะทำให้องค์กรโปร่งใสเกิดความสงบสุข

จากการศึกษาดูงานในครั้งนี้ จะได้ข้อสรุปอะไร ขอให้ได้นำไปปฏิบัติปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้ผลสำเร็จ ก็
จะเกิดผลดีแก่เรา สุดท้ายแล้วทุกอย่างก็ขึ้นอยู่กับตัวเรา ว่าเราจะเลือกทำอะไร การทำความดี ถึงจะไม่ได้ในตอนี้ ก็
อาจจะดีในภายหน้า ธรรมะก็คือธรรมชาติ จะก่อให้เกิดความสงบสุขในชีวิตได้

นางสาวระวีวรรณ สำลี/รายงานการประชุม
ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ประมวลภาพ

โครงการ/กิจกรรม

กิจกรรมที่ ๑ : อบรมเสริมสร้างการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี :

การอภิปรายธรรม หัวข้อ “ทำงานคือ ทาน บารมี”

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมกำธร สุวรรณกิจ ชั้น ๑ กรมอนามัย

กิจกรรมที่ ๒ : ทำบุญเลี้ยงอาหารกลางวันเด็ก

วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๙ ณ สถานสงเคราะห์บ้านภูมิเวท สถานแรกรับเด็กชาย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

กิจกรรมที่ ๓ : การศึกษาดูงานพื้นที่ชุมชนในต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงและประชุมแลกเปลี่ยน

เรียนรู้จากการศึกษาดูงาน ระหว่าง วันที่ ๒๗ - ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและผู้สูงอายุบ้านจำรุง หมู่ที่ 7 ต.เนินฆ้อ อ.แกลง จ.ระยอง และ
โรงแรมสินสยามริสอร์ท ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

